

Η διαλεκτική της λύσης και η «σοσιαλιστική συνείδηση» (Ηλεκτρονικό Άρθρο)

Ιστορικό σημείωμα

Αυτό το ηλεκτρονικό άρθρο δημοσιεύτηκε τον Μαρτί του 2014 στην ιστοσελίδα της [Αριστερής Παρέμβασης](#).

Περιεχόμενο

Η διαλεκτική της λύσης και η «σοσιαλιστική συνείδηση»

15/03/2014

Πώς συγκροτείται η συνείδηση της ανατροπής και πώς ένας άνθρωπος φτάνει στο σημείο να θέλει να αλλάξει τον κόσμο; Μια διαδεδομένη οπτική στον αριστερό χώρο παγκόσμια βλέπει την πορεία προς τον σοσιαλισμό σαν μια φυσική εξέλιξη: ο καπιταλισμός είναι σε βαθιά κρίση, δεν μπορεί να αναπτύξει περαιτέρω τις παραγωγικές δυνάμεις, η ταξική σύγκρουση θα οξύνεται, η συνείδηση θα προχωρά με τους εργατικούς αγώνες, και άρα, οι εργαζόμενοι, από αντικείμενα καταπίεσης θα μετατραπούν σε υποκείμενα της κοινωνικής αλλαγής. Αυτή η οπτική υπερτονίζει τους οικονομικούς αγώνες σε σημείο υμνολογίας και φετιχισμού και σχεδόν πάντοτε υποτιμά τις υπόλοιπες μορφές πάλης και συνειδητοποίησης. Αυτή όμως η οικονομίστικη αντίληψη που καθορίζει ως το μοναδικό κριτήριο της κοινωνικής εξέλιξης την αντιφατική σχέση των παραγωγικών δυνάμεων που βρίσκονται στα χέρια των λίγων και του κοινωνικού χαρακτήρα της εργασίας, απέχει πολύ από το να είναι μια σοβαρή και ρεαλιστική αντίληψη. Αν το κριτήριο ήταν μόνο η ωρίμανση της σύγκρουσης κεφαλαίου-εργασίας, τότε η τελευταία δεκαετία θα ήταν η δεκαετία του σοσιαλισμού, ενώ αντίθετα, δεν θα γινόταν ποτέ η Οκτωβριανή Επανάσταση, ούτε θα είχαμε τον Μάη του '68. Ο Μαρξ, ο οποίος ανάλωσε ατέλειωτες ώρες και σπατάλησε τόνους μελανιού για να αναλύσει την οικονομία του καπιταλισμού, ποτέ δεν διαχώρισε την οικονομική επιστήμη από τις επιστήμες της πολιτικής και της κοινωνιολογίας. Ο Λένιν απαξίωνε όσους διαχώριζαν τις διεργασίες στην οικονομία από τις διεργασίες στο κράτος, στην κοινωνία και στην πολιτική.

Αναμφίβολα, η ταξική συνειδητοποίηση έχει πολύ μεγάλη σημασία, αλλά από μόνη της δεν οδηγεί πουθενά. Οι κοινωνικές ανατροπές συντελούνται πρώτα απ' όλα με το ξύπνημα της ανθρωπίνης προσωπικότητας η οποία ήταν προηγουμένως καταπιεσμένη και παραπλανημένη. Η συνείδηση πρέπει να απλωθεί και να εξελικτεί σε όλο το φάσμα που βρίσκεται μπροστά της. Όταν καταφέρει να αμφισβητήσει, όχι μόνο τους οικονομικούς και κοινωνικούς όρους της αντικειμενικής πραγματικότητας (δομή), αλλά και τα παράγωγά της, δηλαδή την πνευματική και ηθική πραγματικότητα (υπερδομή), τότε μόνο μπορούμε να μιλούμε για αλματώδη εξέλιξή της.

Το Κυπριακό είναι ένα ζήτημα που διαποτίζει τις ελληνοκυπριακές συνειδήσεις με εθνικισμό, με απαξίωση της τουρκοκυπριακής κοινότητας, με αλαζονεία έναντί της, με μια μόνιμη καχυποψία για τις προθέσεις της. Διαποτίζει ακόμα με φοβία και συντηρητισμό. Αυτές οι αντιδραστικές συνειδήσεις δεν κτίζονται φυσικά από το πουθενά. Ένας ιδεολογικός μηχανισμός επιβάλλεται πάνω τους μέσω

της Παιδείας, των ΜΜΕ, της Εκκλησίας, του στρατού, των κομμάτων, της παράδοσης, της οικογένειας. Ένα σύστημα διαστρέβλωσης οδηγεί στην αλλοτρίωση των συνειδήσεων.

Αυτοί οι εθνικοί φραγμοί και εθνικές προλήψεις, όχι μόνο διατηρούνται και ενισχύονται στον χρόνο, αλλά τείνουν να νομιμοποιηθούν στη συλλογική συνείδηση των Ελληνοκυπρίων. Πώς όμως αυτή η συνείδηση μπορεί να ξεφύγει από την οπισθοδρόμηση και να εξελικτεί όταν δέχεται την υπέρμετρη επιρροή της Εκκλησίας, τον βομβαρδισμό ειδήσεων από τα μεροληπτικά ΜΜΕ, τις κλασικές «πατριωτικές» υποδείξεις των πολιτικών και των κομμάτων; Όταν εμβολιάζεται από την παιδεία με μια κουλτούρα σύγκρουσης και αποκλεισμού ή από τον στρατό με φανατισμό και μίσος για την άλλη εθνότητα;

Μια πιθανή λύση του Κυπριακού που θα απαλλάσσει τις δυο κοινότητες από τη διχοτόμηση των τελευταίων πενήντα χρόνων θα είναι από μόνη της μια «μικρή επανάσταση». Δεν θα είναι τέλεια και δεν θα λύσει όλα τα προβλήματα μεμιάς, πιθανό ούτε καν τα μισά. Δεν θα απαλλάξει την κοινωνία από τον φανατισμό και από τους ακραίους. Όλο το πλαίσιο όμως πάνω στο οποίο βασίστηκαν οι καθεστωτικοί θεσμοί όλα αυτά τα χρόνια ώστε να αλλοτριώσουν τις συνειδήσεις των ανθρώπων θα ανατραπεί. Η Εκκλησία δεν θα μπορεί να κουβαλά το ίδιο κύρος όπως παλιά, τα ΜΜΕ δεν θα μπορούν να πωλούν τα ίδια παραμύθια. Τα κόμματα θα εμπλουτιστούν με νέες ιδέες, νοοτροπίες και ανθρώπους και θα αναγκαστούν να μεταλλαχθούν. Η παιδεία δεν θα μπορεί να μη λαμβάνει υπόψη τα νέα δεδομένα και τον καινούργιο συνεταιρισμό των ανθρώπων. Ο στρατός δεν θα υπάρχει, και αν υπάρχει θα είναι υποτυπώδης.

Η επαφή των δυο κοινοτήτων θα δημιουργήσει δυναμικές πρωτόγνωρες και θα βγάλει στην επιφάνεια προοπτικές κοινών αγώνων, σχεδιασμών, οραμάτων, που ήταν θαμμένες δεκαετίες ολόκληρες. Σε τέτοιες ιστορικές αλλαγές θα αναδειχθούν μέσα από τον κόσμο της εργασίας και τη νεολαία νέα υποκείμενα που θα μπορούν να παίξουν ένα αλλιώςτικό ρόλο. Νέοι τρόποι ζωής συλλογικοί και ατομικοί, νέες συνειδήσεις απαλλαγμένες από τη μιζέρια και την εθνικιστική περιχαράκωση της προηγούμενης εποχής. Τότε πια, η δημιουργία της «σοσιαλιστικής συνείδησης» δεν θα είναι μια «ουτοπία», αλλά μια ρεαλιστική προοπτική.

Μάριος Θρασυβούλου

[Χρειάζεται Αγγλική Μετάφραση](#), [Χρειάζεται Τούρκικη Μετάφραση](#), [Αριστερή Παρέμβαση \(Ομάδα\)](#), [Ηλεκτρονικά Άρθρα](#), [Δεκαετία 2010-2019](#), [2014](#), [Απροσδιόριστη Τοποθεσία](#)

From:

<https://movementsarchive.org/> - **Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο**

Cyprus Movements Archive

Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link:

<https://movementsarchive.org/doku.php?id=el:digital:multiple:solutionndialectic>

Last update: **2020/07/14 16:18**

